

2011n omenduak izan diren Euskaltzaindiko kideak

2010eko abenduan jakinarazi zen Jose Antonio Arana Martija euskaltzain emerituak jasoko zuela 2010eko Manuel Lekuona Saria, «mende erdi luzean zehar izandako euskal kulturarekiko konpromiso eta lanaren onarpen gisa». Sari hau Eusko Ikaskuntzak ematen du, eta bizi osoan pertsona batek euskal kulturaren alde egindako lana aitortzen du.

Ohi bezala, saria –Remigio Mendiburu eskultorearen brontzeko obra bat– ekitaldi publiko batean ematen da. Kasu honetan, aipatu ekitaldi hori urriaren 14an egin zen, Bizkaiko Foru Aldundian, saritua hil ostean, Jose Antonio Arana Martixa apirilean hil baitzen. Hala bada, haren senitarte-koek jaso zuten saria. Guztien izenean, Maiteder Bareño haren alargunak hartu zuen Remigio Mendiburu eskultorearen obra. Ekitaldi horretan, besteak beste, Juan Mari Aburto Lehendakarietzako foru diputatua eta Juan Maria Muñoa Eusko Ikaskuntzako presidentea izan ziren. Bestalde, Maiteder Arana saridunaren alabak eskerrak eman zituen.

Sariaz gain, Jose Antonio Arana Martixaren bio-bibliografia argitaratu zuen Eusko Ikaskuntzak, egileak Pruden Gartzia eta Josune Olabarria Euskaltzaindiko Azkue Bibliotekako langileak direlarik. Ekitaldian, Pruden Gartzia euskaltzain urgazle eta Bibliotekako zuzendariak hitz egin zuen Arana Martixaren lanaz eta bizitzaz.

* * *

Otsailaren 12an, Donostian, Jose Luis Alvarez Enparantza «Txillardegiri» hizkuntzalari, idazle, politikari eta euskaltzain urgazlea omendu zuen Euskal Herrian Euskaraz-ek. Omenaldia «Sasi guztien gainetik, euskaldun eta burujabe!» lelopean burutu zen manifestazioaren amaieran izan zen, eta Txillardegik euskararen alde egin duen lana aitortzea izan zuen helburu.

Dantzarien eta bersolarien agurra jaso ostean, honako opariak eman zizkioten Txillardegiri: Euskal Herrian Euskaraz-en logoa josita duen txapela, Aitor Amorek landutako euskal makila eta Arantza Arratibelek eginiko Txillardegiren erretratua. Bestalde, Joxe Austin Arrietak Txillardegiren ibilbidea goraiatu zuen.

Jose Luis Alvarez Enparantza 2012ko urtarrilean hil zen.

* * *

Martxoaren 9an, 30 urte bete ziren Telesforo Monzon politikari abertzale, idazle eta euskaltzain urgazlea hil zela. Hori dela eta, Bergaran, bere sorterrian, haren omenezko hainbat ekitaldi egin ziren. Hala, martxoaren 9an, plaka bat jarri zuten bere izena daraman plazan. Bestalde, Bergarako Udalak eta Dorre Olaso Sorrerakundeak antolatuturik, Koldo Izagirrek, Ludger Meesek eta Iñaki Egañak hitzaldi bana eman zuten.

Irailean, «Telesforo Monzon (1904-1981): bergararra, politikaria, kultura-gizona» izeneko erakusketa ikusgai egon zen Bergaran, Udalaren Pleno aretoan. Erakusketa Bergarako Udalak antolatu zuen, Olaso Dorrea Sorrerakundearen laguntzarekin, eta Monzonen ibilbidea izan zuen hizpide. Erakusketak hiru atal zituen –Monzon bergararra, politikaria, eta kultura sortzailea– eta objektu original ugari erakutsi zituen, Olaso Dorrea Sorrerakundeak utzitakoak.

Baionan ere, Anai Artea elkarteak Monzon omentzeko ekitaldia burutu zuen, apirilean.

Bestalde, 2011n, *Telesforo Monzon* pastoralara eman zuten Larrainen (Zuberua), abuztuaren 7an eta 13an. Testua Jean Bordaxar kantari zuberota-

rrak idatzi du. Eta irailaren 17an, Monzon pastorala antzestu zen berriro, oraingo honetan Bergaran.

* * *

Apirilaren 15ean, Diman (Bizkaia), Aita Lino Akesolo karmeldarraren jaiotzaren mendeurrena gogoratzeko, Euskaltzaindia Diman izan zen, eta Udalarekin batera hainbat ekitaldi burutu. Hala, Udaletxe aurreko Plazan, aureskua dantzatu zen, eta herriko abesbatzak kanta bat eskaini zuen. Gainera, Lino Akesoloren omenezko plaka bat zabaldu zen.

Horren ostean, Udaletxeko Pleno aretoan ageriko bilkura egin zen, egitarau honen arabera:

- Andres Urrutia euskaltzainburuaren hitzak
- Julen Urkiza, historialari eta *Karmel* aldizkariaren zuzendaria: «Lino Akesoloren izaera dela eta»
- Luis Baraiazarra, euskaltzain ohorezkoa: «Lino Akesolo eta euskaltzale lagunak»
- Patxi Uribarren, euskaltzain osoa: «Lino Akesolo, irakurle aseezina, ikertzaile sakona, hiztegitile zorrotza»
- Miren Dobaran Bizkaiko Foru Aldundiaren Euskara Sustatzeko zuzendari nagusiaren hitzak
- Jose Ramon Garai Dimako alkatearen hitzak

Ekitaldia amaitu ostean, bertaratu zirenei Lino Akesolok bizkaieraz jarritako *Salmoak* liburua oparitu zitzaien.

* * *

Pierre Duny Pétré 1914an jaio zen, Donibane Garazin, eta 2005ean hil zen. Euskaltzain urgazlea, 1963an izendatua, idazlea –poeta, batez ere, bai-na ipuin eta artikulu asko ere idatzi zituen–, eta kazetaria izan zen. Etnologia eta folklorea sakonki aztertu zituen. Bere bitzta zinez interesgarria izan zen, pasadizoz beterik.

Uztailean, Arnaud Duny-Pétre bere semeak Euskaltzaindiaren Azkue Bibliotekari hiru helbide elektroniko helarazi zizkion, «Pierre Duny-Pétre-k idatzi liburu agortu edo ezezagunak» eskaintzen zituztelarik. Hauek dira:

- <http://xirula-mirula-duny-petre.over-blog.fr/>
- <http://ahozko-euskal-literatura.over-blog.com/article-21-68155907.html>
- <http://piarreshegitoarenolerkiak.over-blog.com/>

Bestalde, Jean-Louis Davantek eta Jean Haritschelharrek idatzitako artikuluak ere ematen dute Duny-Petrenen berri.

* * *

Uztailaren 31n, Etxalarko Altxata kultura elkarteak bere 20. urteurrena ospatu zuen eta ospakizun horretan Pello Apezetxea bertako erretorea eta euskaltzain ohorezkoa omendu zuen. Apezetxea euskaltzain ohorezkoa da eta aspaldiko urteetan Etxalarko erretorea da. Euskararen babeste eta sustatze lanetan etengabeko parte-hartzea izan du herrian bertan, eta Bortziritako alfabetatze lanetan, Euskara Mankomunitatean, *Ttapi-ttapa* aldizkari eta telebistaren sorreran ere esku hartu zuen. Zenbait egunkari eta aldizkaritan argitara ematen dituen euskararen inguruko artikuluen idazle ezaguna da, eta Etxalarko historiaren eta onomastikaren inguruko ikertzailea ere bada.

Omenaldian hauek hartu zuten parte: baserritarren ordezkariak, txistulari eta dantzariak, *Usoa* nekazari kooperatibak, eskola publikoko gurasoek, gau eskolek, Etxalarko euskara batzordeak eta Bortziritako euskara mankomunitateak, *Ttapi-ttapa* aldizkariak. Horietaz gain, ehiztarien elkartekoak, Etxalarko kantariak, eta Udalaren izenean alkatea, han izan ziren. Euskaltzaindiaren Nafarroako ordezkariak ere parte hartu zuen ekitaldian.

* * *

Abenduan, Andolin Eguzkitza zena gogoan izan zuten Santurtzin, jaio zen herrian, eta zabaldu zen zentro kultural berrian, hots, Mamariga Kulturgunean, leku bat eskaini diote, Andolin Eguzkitzaren omenezko panel bat ikusgai jarri baitute. Eguzkitza (Santurtzi, 1953 - Bilbo, 2004) idazle eta

euskaltzain osoa izan zen, orain arte Ibaizabalen itsasadarraren ezker aldean Euskaltzaindiak izan duen kide bakarra. Bere omenez erakusten den panel horretan bere bizitzaren zertzelada batzuk gogoratzeaz gain, hark idatzitako liburuak ere ekarri dituzte gogora.

Bestalde, *Euskera* agerkariari buruzko erakusketa zabaldu zen, eta urtarilaren 9ra arte zabalik egon zen.